

Sofie Plomér Sundqvist
Deltagare i Centerpartiets internationella akademi och praktikant vid internationella kansliet i
Stockholm
27 april 2022

Läget för svensk demokrati

På flera platser runt om i världen har vi bevittnat hur demokratier återfallit i mer auktoritära system. Det har talats om en global demokratisk tillbakagång som accelererat under Covid-19 pandemin. Populistiska ledare har setts utnyttjat situationen för att befästa sin makt ytterligare. I Ungern har vi sett hur Orban genomdrivit en "Coronavirus lag" som gett honom rätt att styra via dekret på obefintlig tid. I Polen har oppositionspartier givits begränsade möjligheter att föra kampanj för sin sak på grund av nationella nedstängningar och i Kambodja har en lag drivits igenom där de styrande getts rätt att inskränka på mänskliga fri-och rättigheter till fördel för vad som sägs vara pandemibekämpning.

I Sverige skedde i mitten av april flera våldsamma upplopp i Norrköping, Linköping, Örebro, Stockholm, Landskrona och Malmö som en reaktion mot Rasmus Paludans, ledare för det danska högerextrema partiet Stram kurs, förkunnade demonstrationsturné och koranbränning i Sverige.

Forskarna Sten Widmalm och Thomas Persson har tidigare under våren lyft vad de anser är två generella problem inom svensk demokrati, nämligen politisk intolerans och självcensur. Utifrån deras enkätundersökning från förra året framgår det att ungefär var femte respondent varit villig att skära ner på den mest ogillade gruppens rätt att uttrycka sina åsikter i tal och skrift. Mellan 34–38 procent var villiga att ta bort gruppens rätt att demonstrera eller bilda organisation. Detta har sedan knutits samman till frågan om självcensur då undersökningen visade att ett flertal väljare anser att de inte kan uttrycka sin åsikt med risk för hur det skulle bemötas. Något som forskarna ser som en risk för att många frågor kan komma att tonas ner, vilket i förlängningen kan leda till en begränsning av det fria åsiktsutbytet. Dock utifrån svarsfrekvensen menar forskarna på att slutsatserna bör dras med viss försiktighet. Forskarna menar ändå på att vi utifrån dagens hårdnande klimat och sociala mediers intåg riskerar att hamna i en situation där vi utsätts för "otillbörlig yttre påverkan", genom att aktörer spelar på personers ogillande för att skapa intolerans.

Flera fall av utländska påverkanskampanjer har tidigare uppmärksammats där vilseledande och falsk information har använts för att späda på hat, misstro och missnöje mot politiska ledare och myndigheter. Polisen har sett tecken på att upploppen under påskhelgen drivits på av sociala mediekonton i utlandet. Enligt Mikael Tofvesson, Myndigheten för Psykologiskt försvar (MPF), har kopplingar kunnat göras till samma grupp som tidigare under våren orkestrerade kampanjen mot svensk socialtjänst och LVU. I nuläget har MPF inte registrerat någon pågående påverkanskampanj mot Sverige men det spekuleras i att kravallerna kan komma att användas av ryska medier för att späda på bilden av Sverige som ett samhälle i förfall. Sammantaget, påminner detta oss om vikten av att inte ta demokrati för givet och behovet av att aktivt arbeta för våra demokratiska fri-och rättigheter samt belysa potentiella risker för yttre påverkan.